

Briselē, 10.12.2012
COM(2012) 737 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 184. panta 8. punktu par pieredzi, kas
gūta 2008. gada vīna nozares reformas īstenošanā**

{SWD(2012) 415 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1234/2007 184. panta 8. punktu par pieredzi, kas gūta 2008. gada vīna nozares reformas īstenošanā

1. IEVADS

2008. gadā pieņemtās¹ un Padomes 2007. gada 22. oktobra Regulā (EK) Nr. 1234/2007² (turpmāk "VTKO regula") iekļautās vīna TKO reformas mērķis ir palielināt ES vīna ražotāju konkurētspēju. Tā bija plānota kā divu posmu process. Vispirms bija būtiski panākt tirgus līdzsvaru, pakāpeniski izbeidzot tirgus intervences pasākumus, tad sekoja trīs gadu izaršanas atbalsta shēma, savukārt otrajā posmā no 2012. gada galvenā uzmanība ir vērsta uz ES vīna ražotāju konkurētspējas nostiprināšanu, veicot tādas pasākumus kā vīna dārzu pārstrukturēšana un pārveidošana, ieguldījumi un noieta veicināšana trešās valstīs. Šos pasākumus pārvalda, izmantojot valstu atbalsta programmas (VAP). Turklāt, lai vairāk ņemtu vērā patērētāju un tirgus vajadzības, tika saskaņoti, atjaunināti un vienkāršoti jauni reglamentējošie pasākumi par vīndarības metodēm, kvalitāti un marķēšanu.

Saskaņā ar VTKO regulas 184. panta 8. punktu "*Komisija iesniedz ziņojumu līdz 2012. gadam – par vīna nozari, jo īpaši ņemot vērā reformas īstenošanas laikā gūto pieredzi*". Tāpēc šajā ziņojumā aplūkoti pirmie trīs reformas īstenošanas gadi, īpaši attiecībā uz izaršanas atbalsta shēmu un VAP iekļautajiem pasākumiem. Tajā ir analizēta jaunās kvalitātes politikas ietekme, jaunie noteikumi par vīna marķēšanu un par vīndarības praksi. Papildus ir analizētas ES vīna tirgus tendences kopš 2007. gada pēc reformas pieņemšanas.

Ziņojums balstās uz paziņojumiem, ko dalībvalstis iesniegušas Komisijai saskaņā ar ES tiesību aktiem, ziņojumu par vīna veicināšanas pasākumu īstenošanu trešo valstu tirgos³, Revīzijas palātas ziņojumu⁴, COGEA veikto ārējo novērtējumu par vīna reformu un iekšējo analīzi, kas pamatojas uz oficiālu statistisko informāciju.

Tā kā šajā ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta reformas īstenošanai no 2008. līdz 2012. gadam, tajā nav aplūkotas stādīšanas tiesību aizlieguma pārejas perioda beigas, par ko lēmums pieņemts 1999. gadā. Reformas rezultātā nekādas izmaiņas nav notikušas, vienīgi tika pagarināts šā aizlieguma beigu termiņš. Tomēr, tā kā dažas dalībvalstis un ieinteresēto aprindu pārstāvji bija izteikuši nopietnas bažas, tika izveidota augsta līmeņa grupa vīnogulāju stādīšanas tiesību jautājumos, un tā izdos ziņojumu līdz 2012. gada beigām.

---

¹ OV L 148, 6.6.2008., 1. lpp.

² OV L 299, 16.11.2007., 1. lpp.

³ COM (2011) 774 galīgā redakcija.

⁴ OV C 167, 13.6.2012., 17. lpp.

2. TIRGUS SITUĀCIJA

ES vīna nozari pēdējos gados raksturo šādi faktori: arvien mazāks ES vīna ražošanas apjoms, mazāks ES vīna patēriņš un augošs, vīna importu ievērojami pārsniedzošs vīna eksports uz trešām valstīm.

Rezultātā krājumi ir samazinājušies un vīna cenas palielinājušās, īpaši pēdējo divu gadu laikā. Tika sasniegts tirgus līdzsvars, savukārt daži tirgus pasākumi, tādi kā atbalsts par dzeramā spirta destilāciju un par koncentrētas vīnogu misas izmantošanu, tika izbeigti.

2.1. Piedāvājums

Kopējais vīna un misas ražošanas apjoms Eiropas Savienībā pakāpeniski samazinājies no 186 miljoniem hl 2006.–2007. gadā līdz 163 milj. hl 2011.–2012. gadā. Šo kritumu izskaidro ievērojamais samazinājums ES vīnogulāju audzēšanas platībā (–370 000 ha no 2006. līdz 2011. gadam (–10 % no visām platībām kopumā)), ko daļēji veicina (44 %) izaršanas atbalsta shēma. Par pamatu ņemot ES vidējo ražu 50 hl/ha, pašreizējā ES vīnogulāju audzēšanas platībā (aptuveni 3,3 milj. ha) tiek saražoti vidēji 165 milj. hl vīna, kas ir ļoti tuvu faktiskajam kopējam ražošanas apjomam 2011.–2012. gadā. Vairāk nekā 150 000 ha pārstrukturēšana un pārveidošana pēdējos gados nav izraisījusi ražas vispārēju pieaugumu ES līmenī, bet drīzāk veicinājusi augstākas kvalitātes vīna ražošanu un/vai zemākas vienības izmaksas.

2011.–2012. gadā 163 milj. hl vīna un misas produkcijas sadalījums ir šāds: 103 milj. hl (63 %) ir ACVN/AGIN vīni, 5 milj. hl (2 %) ir vienas vīnogu šķirnes vīni, 51 milj. hl (31 %) ir citi vīni bez noteiktas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes un atlikušie 7 milj. hl (4 %) – vīnogu sula. Francija un Itālija joprojām ir lielākās ES vīna ražotājvalstis 2011.–2012. gadā (attiecīgi 51 milj. hl un 45 milj. hl), tām seko Spānija (37 milj. hl), Vācija (9 milj. hl) un Portugāle (5,6 milj. hl).

Vienas vīnogu šķirnes vīnu ražošana, kas nebija atļauta pirms reformas, tagad veido 2 % no kopējā ražošanas apjoma, savukārt vīniem ar aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi arvien biežāk marķējumā norāda vīnogu šķirni (-es). Tomēr šķiet, ka zemas un vidējas kvalitātes vīna kategorijā situācija attiecībā uz vienas vīnogu šķirnes vīniem Eiropas Savienībā atpauk no patēriņa tendencēm vairākās trešās valstīs un vīnu neražojošās ES valstīs, kas vairāk tendētas uz vienas vīnogu šķirnes vīna patēriņu, un mazāk uz ACVN un AGIN vīnu patēriņu.

2.2. Vīna pieprasījums ES

Eiropas Savienībā vīna patēriņš pārtikā ir samazinājies no gandrīz 140 milj. hl 2006.–2007. gadā līdz nedaudz vairāk kā 135 milj. hl 2010.–2011. gadā. Tomēr šī tendence nav viennozīmīga. Vīna patēriņš (gan uz vienu cilvēku, gan kopējais) samazinās galvenajās vīnu ražojošajās Dienvideiropas dalībvalstīs un palielinās ziemeļu dalībvalstīs. Kā norādīts iepriekš, pēdējās minētās valstīs ir vairāk orientētas uz noteiktas preču zīmes vīniem vai vienas vīnogu šķirnes vīniem nekā uz ACVN/AGIN vīniem. Vēl viens ievērojams fakts ir arvien lielāks pieprasījums pēc izlejamā vīna, jo šāda vīna transportēšanas izmaksas ir zemākas.

Vīna izmantošana rūpnieciskām vajadzībām ES (piemēram, dzeramā spirta destilācija, blakusproduktu destilācija, destilācija krīzes situācijā utt.) arī ir samazinājusies no aptuveni 33 milj. hl 2006.–2007. gadā līdz nedaudz vairāk kā 26 milj. hl 2009.–2010. gadā (–7 milj. hl

(-21 %)), galvenokārt tāpēc, ka ir samazinājies subsidētas destilācijas īpatsvars ES. Sagaidāms, ka vīna rūpnieciskā izmantošana turpmākajos gados būs šāda: 13 milj. hl destilēšanai spirtā spirtoto dzērienu ražošanas nozares vajadzībām, 5–6 milj. hl destilēšanai spirtā enerģētikas vajadzībām vai citām, ar patēriņu uzturā nesaistītām vajadzībām (ieskaitot spirtu, ko iegūst no obligātas vai brīvprātīgas blakusproduktu piegādes) un 3–4 milj. hl etiķim.

2.3. Tirdzniecība

2.3.1. Eksports/imports

Kopējais ES eksports uz trešām valstīm ir audzis no 17,9 milj. hl 2007. gadā līdz 22,8 milj. hl 2011. gadā (+27 %). Kopējais ES vīnu eksporta apjoms palielinājies no EUR 5,9 mljrd. 2007. gadā līdz EUR 8,1 mljrd. 2011. gadā (+36 %).

Patlaban eksports veido 15 % no ražošanas apjoma salīdzinājumā ar 10 % 2007. gadā. Lai gan eksporta apjoms no 2007. līdz 2009. gadam bija stabils, 2010. un 2011. gadā bija vērojams importa pieaugums. Galvenie eksporta galamērķi 2011. gadā bija ASV (23 %), Krievija (18 %) un Ķīna (10 %). 65 % no visa ES uz trešām valstīm eksportētā vīna bija pudelēs pildīts vīns, 24 % bija izlejamais vīns, bet 10 % bija dzirkstošais vīns.

Tai pašā laikā kopējais ES imports no trešām valstīm ir audzis no 12,9 milj. hl 2007. gadā līdz 13,6 milj. hl 2011. gadā (+5 %). Kopējais ārpussavienības vīnu importa apjoms vērtības izteiksmē samazinājies no EUR 2,7 mljrd. 2007. gadā līdz EUR 2,4 mljrd. 2011. gadā (-12 %).

Galvenās importa izcelsmes valstis 2011. gadā bija Austrālija (26 %), Čīle un Dienvidāfrika (20 % no katras valsts) un ASV (19 %). Vidējās importa cenās bija ļoti būtisks kritums, ko galvenokārt izraisīja pāreja no pudelēs pildīta vīna uz izlejamo vīnu: izlejamais vīns veidoja vairāk nekā 58 % no kopējā importa apjoma 2011. gadā salīdzinājumā ar 45 % 2007. gadā, un tas palielina zemākas un vidējas kategorijas vīnu konkurētspēju. Šī tendence bija vērojama arī tirdzniecībā starp ES valstīm. 2011. gadā imports uz Apvienoto Karalisti un Vāciju veidoja 64 % no kopējā ES importa apjoma.

2.3.2. Tirdzniecība starp ES valstīm

Gandrīz 33 % ES vīnu tiek tirgoti starp dalībvalstīm. Ņemot vērā, ka 15 % ES vīnu tiek eksportēti, var secināt, ka gandrīz 50 % vīnu tiek patērēti valstīs, kas nav tās pašas valstis, kur attiecīgais vīns ir ražots. Tas apliecina, ka ES tirgus līdzsvars ir atkarīgs no labi funkcionējoša iekšējā tirgus.

Tirdzniecības apjoms starp ES valstīm ir palielinājies no 43 milj. hl 2007. gadā līdz 49 milj. hl 2011. gadā (+14 %). Pudelēs pildīti vīni lēnām zaudē savas pozīcijas (no 52 % 2007. gadā līdz 49 % 2011. gadā), savukārt izlejama vīna tirgus daļa turpina augt (no 39 % 2007. gadā līdz 42 % 2011. gadā). Tas atbilst tendencēm, kas vērojamas importā no trešām valstīm. Vīna iepildīšana pudelēs galamērķa valstī ievērojami samazina izmaksas un arvien biežāk tiek izmantota zemākas un vidējas kvalitātes vīniem.

Vērtības izteiksmē tirdzniecība starp ES valstīm ir stabila un sasniedz aptuveni EUR 8,8 miljardus.

2.3.3. Tirdzniecības bilance

Vīna tirdzniecības bilance ES ir pozitīva un ir palielinājusies no 5 milj. hl 2007. gadā līdz 9 milj. hl 2011. gadā (+80 %), vērtības izteiksmē ir vērojams pieaugums no EUR 3,2 miljardiem 2007. gadā līdz EUR 5,7 miljardiem 2011. gadā (+76 %).

Ir konstatēts būtisks pieaugums negāzēta pudelēs pildīta vīna apjomā (no 4,7 milj. hl līdz 9,3 milj. hl (+100 %)) un dzirkstošā vīna apjomā (no 1,2 milj. hl līdz 2 milj. hl (+80 %)), savukārt negāzēta izlejamā vīna apjomi ir ievērojami kritušies (no -0,8 milj. hl līdz -2,4 milj. hl (-200 %)). Tas apliecina, ka ES ir ļoti konkurētspējīga dzirkstošo un pudelēs pildītu vīnu jomā. Tomēr ES izlejamais vīns zaudē popularitāti salīdzinājumā ar ārzemju izlejamu vīnu. Izlejamā vīna eksporta tirgus daļa šajā periodā ir samazinājusies.

ES vīna tirgus daļas samazinās tādās valstīs kā ASV un Kanāda, bet pieaug Ķīnā un Krievijā.

2.3.4. Krājumi un cenas

Kopējie sākuma vīna krājumi samazinājušies no 175 milj. hl 2009.–2010. gadā līdz 164 milj. hl 2011.–2012. gadā (-6 %). 2011.–2012. gada sākuma krājumi veido aptuveni 100 % no kopējās produkcijas. Šis nesensais samazinājums ir ļoti būtisks, pašreizējie ES krājumi ir vismazākie krājumi kopš 2004.–2005. tirdzniecības gada sākuma.

Kopš 2010.–2011. tirdzniecības gada turpina augt gan sarkanā, gan baltā izlejamā vīna cenas trijās galvenajās vīna ražotājdalībvalstīs. Visjaunākā informācija liecina, ka sarkanā vīna cenas svārstās no 4,5 EUR/tilp. %/hl (Francijā, kas ir augstākā cena kopš 2004. gada) līdz 3,5 EUR/tilp. %/hl (Spānijā, arī visaugstākā cena kopš 1990. gadu beigām). Baltajiem vīniem ir līdzīgs cenu diapazons.

Tomēr dzirkstošā vīna vidējā cena šajā periodā ir samazinājusies.

Krājumi un cenas ir svarīgi rādītāji, kas liecina par stabilu pašreizējo situāciju ES vīna tirgū.

3. IZARŠANAS SHĒMA

Izaršanas shēma ir paredzēta tam, lai no tirgus izņemtu nekonkurētspējīgu, zemas kvalitātes vīnu, kas parasti tiek izmantots subsidētai destilācijai. Tas ir bijis ļoti veiksmīgs pasākums; izarto vīnogulāju platība ir 161 164 ha, un tādējādi ES saražotā vīna ikgadējais apjoms ir samazinājies par aptuveni 10,5 milj. hl.

Izaršanas shēma paredzēta vīna ražotājiem, kas pieņēmuši lēmumu likvidēt visus savus vīna dārzus (92 % labumguvēju), kā arī ražotājiem, kuri ir vecāki ar 55 gadiem (75 % labumguvēju). Trīs gadu laikposma beigās šim pasākumam tika iztērēti EUR 1024,62 milj.

Šis vienreizējais pasākums tiek uzskatīts par veiksmīgu, jo tas ir palīdzējis nekonkurētspējīgiem lauksaimniekiem atteikties no vīnogu audzēšanas un arī veicinājis ES vīna tirgus līdzsvaru un nozares konkurētspēju.

Tajā pašā laikposmā (2008.–2011. gads) 111 364 ha tika izarti, nesaņemot atbalstu.

4. VALSTU ATBALSTA PROGRAMMAS

Svarīgs 2008. gada reformas uzdevums bija izveidot valstu atbalsta programmas (VAP) ar konkrētu budžetu, lai nostiprinātu ES vīna nozares konkurētspēju. 18 dalībvalstīm bija dota iespēja izmantot tām piešķirto budžetu, lai finansētu ar vīna nozari saistītus pasākumus (no sagatavotā pavisam 11 pasākumu saraksta) atbilstoši to konkrētajām vajadzībām. VAP ilgst 5 gadus un tās var tikt grozītas divreiz gadā, pārceļot finanšu līdzekļus starp pasākumiem vai izdarot izmaiņas pasākumos.

VAP pirmo trīs gadu laikā (2009.–2011. gads) ir īstenotas bez ievērojamām problēmām. Tās norit veiksmīgi, jo dalībvalstis jau ir iepazinušās ar pamatprincipiem. Kopējā budžeta izpildes pakāpe minētajā periodā saglabājusies augsta, jo dalībvalstis iztērējušas 97 % no kopējā pieejamā budžeta, kas ir EUR 2,8 miljardi. 42 % no līdzekļiem tika izmantoti vīna dārzu pārstrukturēšanai un pārveidošanai, 12 % – dzeramā spirta destilācijai, 10 % – vīna blakusproduktu destilācijai, 8,5 % – ES vīnu noieta veicināšanai trešās valstīs un 8,2 % – koncentrētas vīnogu misas izmantošanai vīna darītavās. 7 % līdzekļu dalībvalstis pārcēlušas no VTKO uz vienotā maksājuma shēmu un aptuveni 6 % tika izmantoti ieguldījumiem.

Atlikušajos divos gados (2012.–2013. gads) dažu tirgus pasākumu pakāpeniskai izbeigšanai, piemēram, atbalsts par destilāciju un par koncentrētu vīnogu misu, vajadzētu veicināt dažu citu pasākumu nozīmes pieaugumu: noieta veicināšana (no 8,5 % līdz 17 % no kopējiem izdevumiem), ieguldījumi (no 6 % līdz 15 %), vienotā maksājuma shēma (no 7 % līdz 13 %) un pārstrukturēšana un pārveidošana, kas ir vissvarīgākais pasākums (aptuveni 40 %).

Lai gan kopējais VAP novērtējums ir ļoti pozitīvs, attiecībā uz dažiem pasākumiem jāievieš skaidrojumi un uzlabojumi. Turklāt jānosaka īpaši noteikumi Horvātijas VAP.

4.1. Pārstrukturēšana un pārveidošana

Pārstrukturēšana un pārveidošana ir bijis vissvarīgākais pasākums, turklāt pirmo trīs gadu laikā ir augusi arī šā pasākuma nozīme: Pirmajos trīs gados par aptuveni 50 000 ha gadā tika iztērēti EUR 1,153 miljardi, galvenokārt Francijā, Spānijā un Itālijā. Tiek lēsts, ka pirmajos piecos gados kopš reformas tiks pārstrukturēti aptuveni 305 000 ha (10 %) no ES vīnogulāju audzēšanas platībām. Šim pasākumam bijusi maza ietekme uz ražošanas potenciālu ES līmenī lielākas ražas ziņā, bet tas ļauj veikt kvalitātes uzlabojumus, produkcijas pielāgošanu tirgus pieprasījumam un ražošanas izmaksu samazinājumu, attīstot mehanizāciju, kā arī modernizējot lauksaimniecības metodes. Ir ļoti svarīgi paaugstināt ES vīna ražotāju un ES vīna nozares konkurētspēju.

Komisija apsver dažu darbību labāku definēšanu, jo īpaši attiecībā uz vīna dārzu apsaimniekošanas metožu uzlabošanu un “zaļajām” darbībām, tādām kā enerģijas taupīšana, kā arī tādu noteikumu ieviešanu, kas nodrošinātu piemērotus kritērijus maksājumu aprēķināšanai. To varētu darīt, izstrādājot pamatnostādnes.

4.2. Noieta veicināšana trešo valstu tirgos

Noieta veicināšana trešo valstu tirgos ir kļuvusi par vīna nozarē plaši izmantotu pasākumu, kas pēdējos gados ir veicinājis ar ACVN/AGIN apzīmētu vīnu eksporta pieaugumu. Tomēr jāpiemin, ka šā pasākuma ietvaros netiek atbalstīts vīns, kuram nav ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, izņemot vienas vīnogu šķirnes vīnus. Pirmajos trijos gados tika iztērēti EUR 236 milj., un līdz ar dažu tirgus pasākumu pakāpenisku izbeigšanu (dzeramā spirta destilācija, destilācija krīzes situācijās utt.) sagaidāms, ka šā pasākuma budžeta daļa 2012.–

2013. gadā palielināsies. Šo pasākumu izmanto, lai veicinātu tādu vīnu noietu, kuriem ir piešķirta ACVN/AĢIN. Tirgi, uz kuriem šis pasākums ir vērsts, ir ASV, Kanāda, Japāna un Šveice. Pasākums paredzēts arī jauniem, attīstībā esošiem tirgiem, tādiem kā Ķīna, Brazīlija un Indija. Tas attiecas uz vairākām darbībām, proti, “sabiedriskās attiecības, veicināšanas vai reklāmas pasākumi”, “informācijas kampaņas” un “dalība pasākumos, gadatirgos vai izstādēs”. Viena svarīga šā pasākuma iezīme ir tā, ka privāti uzņēmumi var pieteikties subsīdijai un ka veicināšanas kampaņas var izmantot preču zīmes.

Jāpiezīmē, ka 2010. gada septembrī Komisija pēc dalībvalstu pieprasījuma ir paredzējusi iespēju veicināšanas pasākumu termiņu konkrētam labumguvējam konkrētā trešā valstī pagarināt no trim līdz pieciem gadiem. Turklāt 2011. gada novembrī Komisija publicēja ziņojumu par šā pasākuma īstenošanu pirmajos divos gados, t. i., 2009. un 2010. gadā.

Komisija apsver šā pasākuma darbības un efektivitātes uzlabošanu, jo īpaši attiecībā uz kontrolēm, definēto prioritāti maziem un vidējiem uzņēmumiem, kolektīvām preču zīmēm un dažu izdevumu attiecināmību. Izkristalizējusies arī vajadzība nodrošināt, ka šo pasākumu praksē piemēro vienas vīnogu šķirnes vīniem un vīniem bez ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kā arī izvērtēt saskanību starp šo pasākumu un jaunajiem horizontālajiem veicināšanas noteikumiem.

4.3. Ieguldījumi

Galvenais ieguldījumu pasākuma mērķis ir uzlabot mikrouzņēmumu un MVU saimniecisko darbību. Pirmajos trīs gados kopumā tika iztērēts visai zems finansējuma apjoms, proti, EUR 167 milj. (Francijā – EUR 108,4 milj., Vācijā – EUR 30,6 milj., Austrijā – EUR 14 milj.). Attiecināmie pasākumi ir šādi: nekustamā īpašuma būvniecība, iegāde, tostarp īre, vai uzlabošana, jaunas tehnikas un iekārtu, tostarp tādas datorprogrammatūras (līdz pat tirgus vērtības apmēram) iegāde vai noma ar izpirkuma tiesībām un citas izmaksas, kas saistītas ar nomas līgumu. Nav attiecināmi ieguldījumi vienkāršai pamatlīdzekļu atjaunošanai.

Neraugoties uz to, ka šis ar vīna VTKO regulu ieviestais jaunais pasākums ir veiksmīgs, tik un tā nepieciešams turpmāk skaidrot, kādas ir attiecināmās darbības šā pasākuma ietvaros. Norobežojuma problēmas ar līdzīgiem pasākumiem lauku attīstības programmās ir izraisījušas kavējumus šā pasākuma īstenošanā, jo īpaši Itālijā un Spānijā. Minētās problēmas varētu risināt, izstrādājot pamatnostādnes.

4.4. Pārcelšana uz vienotā maksājuma shēmu

Līdzekļu pārcelšana uz vienotā maksājuma shēmu 2011. gadā sasniedza 16 % no kopējiem līdzekļiem, jo īpaši tāpēc, ka Spānija pieņēma lēmumu kompensēt dzeramā spirta destilācijas pasākuma atcelšanu. Līdzekļus, ko dalībvalsts vienreiz ir pārcēlusi uz vienotā maksājuma shēmu, nevar darīt pieejamus vīnam paredzētajam finansējumam, t. i., tie attiecīgi samazina budžetu, kas nākamajos gados pieejams valstu atbalsta programmām. Pavisam EUR 190 milj. tika neatceļami pārcelti no vienotās tirgus kopīgās organizācijas uz vienotā maksājuma shēmu no 2009. līdz 2011. gadam. Spānija pārcēla 32,6 % sava budžeta uz vienotā maksājuma shēmu. Luksemburga, Malta un Apvienotā Karaliste pārcēla visu sev atvēlēto finansējumu. Šis pasākums tiks izslēgts no VAP. Priekšlikumā par vienotās tirgus kopīgās organizācijas regulas grozījumiem šajā ziņā paredzēta iespēja dalībvalstīm 2013. gadā izlemt galīgi pārcelt daļu vai visu no tām paredzētā finansējuma uz vienotā maksājuma shēmu (attiecībā uz 2015. budžeta gadu).

4.5. Blakusproduktu destilācija

Atbalstu piešķir destilētājiem par vīndarības blakusproduktu (piemēram, izspaidu un nogulšņu) destilāciju. Tiek uzskatīts, ka tas garantē vīna kvalitāti, novēršot vīnogu pārmērīgu izspaidīšanu, ko ES tiesību akti aizliedz, un aizsargā vīdi. Spirtu, ko iegūst šādā veidā, var izmantot tikai rūpnieciskām vai enerģētikas vajadzībām, lai novērstu konkurences traucējumus. Trijos gados blakusproduktu destilācijai kopumā ir iztērēti EUR 267 miljoni, proti, Spānijā EUR 95,3 miljoni, Francijā EUR 92,8 miljoni un Itālijā EUR 66 miljoni.

- Šo pasākumu izmanto tikai piecās dalībvalstīs, un šādas politikas nav pārējās vīna ražotājvalstīs. Tas bieži tiek saukts par vīna destilācijas rūpniecām vajadzīgo pasākumu. Rezultātā šķiet lietderīgi izvērtēt, vai pasākumu būtu jāturpina īstenot tādā pašā veidā kā līdz šim vai arī to varētu pārorientēt uz vīna darītavu vai pašu vīnogu audzētāju atbalstu, ņemot vērā arī to, ka spirta noieta iespējas kļūst arvien mazākas. Jāpiezīmē, ka daži reģioni, īpaši Francijā, apzina iespējas izmantot blakusproduktus alternatīvos veidos (piemēram, kompostēšana, biogāzes ražošana).

4.6. Citi pasākumi

Kopumā ražas apdrošināšanai 2009.–2011. gadā tika iztērēti pavisam EUR 71,5 miljoni. Priekšlaicīgai ražas novākšanai šajā periodā ir izmaksāti EUR 41,5 miljoni, un šis pasākums aptvēra 24 000 ha Itālijā, Slovēnijā un Kiprā.

Ražas priekšlaicīgas novākšanas pasākums nav tik veiksmīgs tāpēc, ka vīnogu ķekari pilnībā jāiznīcina vai jānogriež ļoti agrīnā posmā, kas vīnogu audzētājiem rada zināmu risku. Attiecībā uz ražas apdrošināšanu jau pastāv līdzīgi valstu instrumenti.

4.7. Pasākumi, kurus paredzēts pakāpeniski izbeigt

Ir ievērojami samazinājusies to trīs pasākumu izmantošana, kuru darbība beigsies 2012. gadā (koncentrētas vīnogu misas izmantošana, dzeramā spirta destilācija un destilācija krīzes situācijās). Šo subsidēto pasākumu pakāpenisko izbeigšanu var uzskatīt par ļoti veiksmīgu, jo tai nav negatīvas ietekmes uz vīna nozares līdzsvaru.

Destilāciju krīzes situācijās 2009. gadā plaši izmantoja galvenokārt Francija un Itālija, tās izmantošana samazinājās 2010. un 2011. gadā un pavisam apsīka 2012. gadā.

5. KVALITĀTES POLITIKA

Kopš 2009. gada 1. augusta ir spēkā jaunā kvalitātes politika, kas aptver ACVN, AĢIN un tradicionālos apzīmējumus. Attiecībā uz ACVN un AĢIN jaunie noteikumi pilnībā atbilst PTO Līgumam par tirdznieciskiem intelektuālā īpašuma tiesību aspektiem (*TRIPS*) un ir saskaņā ar lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu ACVN/AĢIN regulējumu. Šīs politikas modernizācija tika uzskatīta par svarīgu, lai saskaņotu ES noteikumus un pielāgotu vīna produktus tirgus pieprasījumam. Vīna nozare ir īpaša ar to, ka lielu daļu produkcijas ar ACVN vai AĢIN un vīna kvalitātes reputāciju ļoti bieži saista ar ražošanas reģionu, it īpaši vīna ražotājdalībvalstīs. Sagaidāms, ka jaunā politika palielinās ar ACVN un AĢIN apzīmēto augstas kvalitātes vīnu konsolidāciju un šo vīnu aizsardzību pret prettiesisku izmantošanu Eiropā un trešās valstīs. Svarīgs ES uzdevums reformas ietvaros bija konsolidēt sarakstu, kurā apkopoti aizsargātie ES vīni ar ACVN vai AĢIN.

Kvalitātes politika nebūtu jāattiecina tikai uz iepriekš minēto produktu segmentu, bet tai būtu jāaptver arī vīni ar noteiktu preču zīmi un vienas vīnogu šķirnes vīni, jo patērētāji tos uzskata par augstas kvalitātes produktiem.

5.1. Aizsargāti cilmes vietas nosaukumi un aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Līdz 2011. gada 31. decembrim dalībvalstīs bija darījušas zināmas Komisijai 1561 ACVN/AĢIN (proti, 1122 ACVN un 439 AĢIN) produkta specifikācijas, lai Komisijas dienesti tās izskatītu līdz 2014. gada beigām. Tas atbilst pašreizējiem vīnu nosaukumiem, kas Kopienā ir aizsargāti saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1493/1999⁵. Jāpiezīmē, ka 143 vīnu nosaukumi, par kuriem produktu specifikācijas nebija iesniegtas laikus, zaudēja aizsardzību Savienībā.

Pirmā saņemto produktu specifikāciju pārbaude liecina, ka lielākajā daļā dokumentācijas nepieciešamas izmaiņas, lai panāktu atbilstību ES noteikumiem.

Lai vienkāršotu un pilnveidotu ES tiesību aktus par ACVN/AĢIN, kā arī lai samazinātu administratīvo slogu:

- ES ACVN/AĢIN reģistrs varētu tikt darīts pieejams arī trešo valstu ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas ir aizsargātas ES saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, kuros ES ir Puse;
- noteikumi par saikni starp ACVN/AĢIN un iepriekš reģistrētām preču zīmēm būtu jāsašķir ar horizontāliem noteikumiem, izdarot atsauci uz *TRIPS* līguma datumu, proti, 1996. gada 1. janvāri.

5.2. Aizsargāti tradicionālie apzīmējumi

Tradicionālie apzīmējumi ir vīna nozarei raksturīga pazīme, kas nozīmē, ka daži nosaukumi, kas tradicionāli tiek saistīti ar ACNV vīniem, ir aizsargāti.

Eiropas Savienībā ir aizsargāti 359 tradicionālie apzīmējumi: 100 tradicionālie apzīmējumi ir valstīs lietoti ACVN/AĢIN sinonīmi (piemēram, norāde “*appellation d'origine contrôlée*” Francijā, “*Prädikatswein*” Vācijā vai “*Vino de la Tierra*” Spānijā utt.) un 259 tradicionālie apzīmējumi ir kvalitātes apzīmējumi (piemēram, “*reserva*”, “*château*”, “*tawny*” utt.). Kopš 2009. gada 1. augusta Komisija ir saņēmusi 22 jaunus pieteikumus; 7 no dalībvalstīm un 15 no trešām valstīm (2 no Argentīnas un 13 no ASV).

Tomēr, tā kā tradicionālie apzīmējumi nepieder pie rūpnieciskā īpašuma tiesību jomas atšķirībā no ACVN un AĢIN un vairāk attiecas uz marķējuma daļām, ir jāpārskata tradicionālos apzīmējumus reglamentējošie noteikumi, jo īpaši attiecībā uz aizsardzības darbības jomu un kontroles noteikumiem.

6. MARKĒŠANA UN NOFORMĒŠANA

Marķēšanas un noformēšanas noteikumi lielā mērā tikuši vienkāršoti un saskaņoti starp dažādiem vīna produktiem. Tagad tie pieļauj lielāku elastību ES vīna nozarē, it paši attiecībā

---

⁵ OV L 179, 14.7.1999., 1. lpp.

uz tādu vīnu ražošanu, kuriem nav ACVN/AĢIN, bet kuriem ir norādīts ražas gads un vīnogu šķirņu nosaukumi (“vienas vīnogu šķirnes vīni”). ES vienas vīnogu šķirnes vīnu ražošanas apjoms 2011. gadā sasniedza 4,6 milj. hl (68 % no Spānijas un 20 % no Francijas), kas pierāda šīs nišas svarīgumu gan vīna ražotājiem, gan patērētājiem. Tomēr vairākas dalībvalstis nesteidz attīstīt savus vienas šķirnes vīnus, jo savas visraksturīgākās šķirnes tās saglabā ACVN vīnu ražošanai. Komisija ir arī ņēmusi vērā, ka ASV ierobežojumi attiecībā uz noteikta gada ražas vīnu marķēšanu arī iespaido ES vienas šķirnes vīnogu vīna eksportu uz šo svarīgo tirgu.

Lai nostiprinātu šo jauno noieta tirgu, Regulas (EK) Nr. 1234/2007 XIb pielikumā varētu tik iekļautu jauna vīna produktu kategorija “vienas vīnogu šķirnes vīns”.

Attiecībā uz vīna vīnogu šķirnes norādīšanu vīna etiķetēs ES tiesību aktos joprojām trūkst konsekvences, it īpaši attiecībā uz vīna vīnogu šķirņu nosaukumiem, kas sakrīt ar ES ACVN/AĢIN. Turklāt nav zinātnisku datu par atšķirībām starp *Vitis* un *Vitis vinifera* vīna vīnogu šķirnēm (piemēram, dažas vīnogulāju šķirnes var tikt klasificētas kā *Vitis* vai *Vitis vinifera* atkarībā no dalībvalsts). Lai risinātu šo situāciju, ir nepieciešams apsvērt grozījumus noteikumos, kas piemērojami vīna vīnogu šķirnēm.

7. VĪNDARĪBAS METODES

Vīndarības metodes reglamentējošo noteikumu grozījumi bija viens no lielākajiem vīna reformas sasniegumiem, kas sniedza elastību attiecībā uz jaunu vīndarības metožu apstiprināšanu, lai pielāgotu ES vīna nozari zinātnes un tehnikas attīstībai un ļautu ES vīniem pasaules tirgū konkurēt ar trešo valstu vīniem.

Turklāt, lai izpildītu starptautisko standartu prasības vīndarības metožu jomā, kā to ieteikusi Starptautiskā vīnkopības un vīna organizācija (*OIV*), un dotu ES ražotājiem jaunas iespējas, kas pieejamas trešo valstu ražotājiem, jaunas vīndarības metodes Eiropas Savienībā bija jāapstiprina saskaņā ar izvirzītajiem *OIV* nosacījumiem (fermentu preparātu izmantošana, paskābināšana, izmantojot jonselektīvo membrānu metodi, hitozāna un hitīna–glikāna izmantošana, dažu īpašu vīnu maksimālais sēra dioksīda saturs, izmaiņas prasībās attiecībā uz dimetilkarbonātu vai skaidrojumi par dažiem deserta vīniem)⁶.

Pieaug pieprasījums pēc vīna produktiem ar samazinātu alkohola saturu, un ES vīna ražotājus interesē šī, iespējams, jaunā pieprasījuma niša. Līdz šim dažu dalībvalstu tiesību sistēmās (piemēram, Austrija, Vācija utt.) bijusi reglamentēta vīna apzīmējumu izmantošana minētajiem produktiem. Lai novērstu ES tirgus sadrumstalošanos, Eiropas Savienībai ir jāizstrādā vienota un viendabīga politika šajā jautājumā, ieviešot un popularizējot jaunas vīndarības produktu kategorijas (“bezalkoholiskais vīns” un “vīns ar samazinātu alkohola saturu”) saskaņā ar *OIV* nesent pieņemtajām rezolūcijām par bezalkoholiskajiem vīniem.

Reformas īstenošana ir pierādījusi arī to, ka ES noteikumi par vīndarības praksi būtu jāpārskatī vairāk un jāvienkāršo, lai garantētu godīgu konkurenci starp ES vīna ražotājiem un pārredzamību patērētājiem. Jo īpaši:

---

⁶ OV L 19, 21.1.2011., 1. lpp.
OV L 103, 13.4.2012., 38. lpp.

- atkarībā no vīndarības produkta kategorijas pastāv vairāki minimālā alkohola satura parametri (piemēram, 4,5 tilp. % ACVN/AĢIN vīniem, 6 tilp. % augstas kvalitātes aromātiskiem dzirkstošajiem vīniem, 7 tilp. % pusdzirkstošajam vīnam utt.), savukārt *OIV* tikai nosaka vienotu minimālo faktiskā alkohola saturu, proti, 8,5 tilp. %, ar pieļaujamo samazinājumu 7 tilp. %;
- tāda paša nekonsekvence vērojama attiecībā uz maksimālo alkohola saturu atkarībā no apgabaliem (15 tilp. % A apgabalā, 20 tilp. % C apgabalā un dažiem AĢIN vīniem B apgabalā, nenosakot maksimālo kopējo alkohola saturu ACVN vīniem, kas iegūti bez bagātināšanas).

Visbeidzot varētu vienkāršot noteikumus par vīnogu pārmērīgu izspaidīšanu, arī par tās kontroli, kā arī par minimālo alkohola saturu blakusproduktos (VTKO regulas XVb pielikums) un par blakusproduktu destilāciju.

8. SECINĀJUMI

2008. gada vīna reforma bija galvenokārt vērsta uz “ES vīna ražotāju konkurētspējas palielināšanu”.

Komisija uzskata, ka 2008. gada vīna reforma ir noritējusi veiksmīgi. Tirgus intervences pasākumu izbeigšana ir notikusi bez lieliem traucējumiem. Pēdējos gados ES vīna dārzu platības un vīna ražošanas apjomi turpināja pielāgoties pieprasījumam. Saskaņā ar jaunākajiem datiem tirgus ir samērā stabils, cenas ir uzlabojušās un, lai gan iekšējais patēriņš turpina sarukt, nav pierādījuma tam, ka vīna nozarē būtu strukturāli pārpalikumi. Izaršanas shēma un VAP ir pilnībā īstenotas. 161 164 ha tika izarti un aptuveni 305 000 ha tika pārstrukturēti, izmantojot ES līdzekļus. Tiek plaši izmantoti arī citi svarīgi pasākumi, tādi kā noieta veicināšana un ieguldījumi.

Jaunākā pieejamā informācija liecina, ka eksports uz trešām valstīm kopš 2007. gada ir būtiski audzis un tagad sasniedz vairāk nekā 22 milj. hl (jeb EUR 8,1 mljrd. vērtības izteiksmē, jo vidējie eksporta vērtības rādītāji par hl ir uzlabojušies). 2012. gada pirmajos mēnešos ir bijis pat neliels pieaugums salīdzinājumā ar to pašu periodu 2011. gadā. Lai gan iekļūšana jaunos tirgos ir vērienīga, tirgus daļa pārējos ārvalstu tirgos un pat dažu dalībvalstu tirgos trešo valstu vīnu konkurences dēļ samazinās.

Komisija secina, ka vīna reformas turpināšana palīdzēs uzlabot vīna nozares konkurētspēju. Komisija turpinās apsvērt iespējamus tiesību aktu uzlabojumus, lai skaidrotu un sīkāk precizētu dažus konkrētus jautājumus, it īpaši tādās jomās kā VAP, kvalitātes politika, marķēšana un vīndarības metodes.